

Kız çocukları eğitimden kopuyor: Evlilik, ev işleri, taşınmalı eğitimin son bulması...

kisadalga.net/haber/gundem/kiz-cocuklari-egitimden-kopuyor-evlilik-ev-isleri-tasimali-egitimin-son-bulmasi-132402

September 8, 2025

Yayınlanma: 08 Eylül 2025 Pazartesi 15:54

Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği tarafından hazırlanan rapora göre erkek ve kız çocukları arasında eğitim alanındaki eşitsizlik daha okul öncesi yaşantıda başlıyor.

Kısa Dalga - Yeni eğitim-öğretim yılı başlarken, eğitimde hâlâ ciddi sorunlar yaşanıyor.

2024'te yayımlanan Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'na göre Türkiye eğitim alanında 146 ülke arasında 90. sırada. Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen CEİDizler Projesi kapsamında hazırlanan "Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması: 2021-2023 Güncellemesi"ni açıkladı.

Buna göre; yoksulluk, pandemi sonrası öğrenme kayıpları, dijital uçurum, erken yaşta evlilikler, eğitim politikaları dikkat çeken sorunlar arasında.

Kız çocukları eğitimden ev işleri ve evlilik gibi sebeplerle ayrılıyor

Raporda erkek ve kız çocuklarının eğitim alanında yaşadığı eşitsizlikler şu cümlelerle ortaya konuldu:

"Eğitim alanındaki eşitsizlikler daha eğitime erişim aşamasında başlıyor. Zorunlu eğitim çağındaki yaklaşık 221.739 kız ve 220.904 oğlan çocuğu eğitim sürecine dahil değil. Kız çocuklarının eğitimden ayrılma nedenleri arasında ev içi iş yükü, erken ve çocuk yaşta

evlilik, ailenin uygun görmemesi gibi cinsiyet ayrımcılığına dayalı faktörler öne çıkıyor. TÜİK verilerine göre 2021 yılında gerçekleşen resmi evliliklerin yüzde 2,3'ü 16-17 yaş grubundaki kız çocuklarını kapsarken, aynı yaş grubundaki oğlanlarda bu oran yüzde 0,1.

Öte yandan ne eğitimde ne istihdamda olan genç nüfusun yüksekliği, ciddi bir toplumsal sorun olmaya devam ediyor: Kadınların %30,1'i, erkeklerin ise %16,2'si ne eğitimde ne de istihdamda yer alıyor.

Yoksul kadınların yüzde 20'si okuma yazma bilmiyor

Yoksul çocukların kötü beslenme ve gıdaya erişim sorunları ekonomik kriz, gelir eşitsizliği gibi sebeplerle artmaya devam ediyor.

Eğitim düzeyinin düşük olması, yoksulluğu artırıyor: Yoksul kategorisindeki kadınların yüzde 20'si okuma yazma bilmiyor. Öte yandan yoksulluk da eğitime erişimin önündeki en büyük engellerden biri. Bu durum, bir kısır döngü yaratarak yoksulluğun nesilden nesile aktarılmasına yol açıyor.

Kız çocukları dijital araçlara erişimde erkeklerin gerisinde

Pandemi döneminde uzaktan eğitime geçişle birlikte dijital araçlara erişimdeki eşitsizlikler ve dijital okuryazarlık becerilerinin yetersizliği öğrenme sorunlarına yol açmıştı. Gelir eşitsizlikleri ve kurumların imkanlarının yetersizliği sebebiyle devlet okullarındaki öğrenciler özel okul öğrencilerine göre iki kat daha fazla etkilendiler ve öğrenme kaybına uğradılar. Dijital araçlara erişimde ise kız çocukları ve kadınlar yine erkeklerin gerisine düştüler.

Yükseköğretimde kadınların net okullaşma oranları erkeklerden yüksek seyretmesine rağmen, farklı bölüm ve alanlardaki cinsiyet ayrışması devam ediyor. Üniversitelerde kadın öğrencilerin oranı yüzde 49 iken kadınlar en az mühendislik (yüzde 21,3) ve bilişim teknolojileri (yüzde 24,5) bölümlerinde yer alıyor. Türkiye'de her 10 erkeğe karşılık sadece 3 kadın programlama yapabiliyor.

Bu ayrışma istihdamda da devam ediyor ve kadınların geleceği belirleyeceği düşünülen mesleklerde yer alma olasılığını azaltıyor. Üstelik istihdam edilseler de erkeklere göre daha az kazanıyorlar: Kadınların STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) alanındaki ücretleri erkeklere kıyasla ortalama yüzde 14,7 daha düşük.

Eşitlikten uzaklaşma süreci İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasıyla hızlandı

Birçok alanda olduğu gibi, "toplumsal cinsiyet eşitliği" kavramı eğitim mevzuatından da çıkarıldı. "Toplumsal cinsiyet eşitliği" yerine "kadın-erkek fırsat eşitliği" ifadesi kullanılıyor. Eşitlikten uzaklaşma süreci İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasıyla hızlandı.

Eğitimdeki karar ve yetki organlarında kadınların temsili düşük. MEB teşkilatında kadın ve erkek yönetici sayıları ile ilgili istatistiksel verilere ulaşılamasa da yapılan bir araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında üst düzey yönetici pozisyonlarında kadınların

temsiline oldukça düşük olduğunu gösteriyor. Benzer şekilde; 2024 yılı itibarıyla 202 üniversiteden sadece 19'unda kadın rektör bulunuyor (yüzde 9,4). Bu durum, "cam tavan sendromu"nın geçerliliğini koruduğunu gösteriyor.

Kız çocukları yatılı okula gönderilmeyebilir

MEB Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikle, taşıma merkezi okula uzaklığı 30 kilometreden fazla olan yerleşim birimlerinde ikamet eden ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin, zorunlu olarak yatılı bölge ortaokulları ve pansiyonlu okullara yerleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararın, uzak köylerde yaşayan ve taşımali eğitimle okulaşan kız öğrencilerin -aileleri tarafından yatılı okullara gönderilmedikleri durumda- eğitime erişimleri ile ilgili olumsuz sonuçlar doğurması muhtemeldir.

Kız çocuklarının eğitim hakkı için politikalara ihtiyaç var

Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı iş birliğiyle yürütölen ÇEDES (Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum) Projesi kapsamında okullarda dini içeriklerin ön plana çıkarılması ve din görevlilerinin manevi danışmanlık yapması, uzmanlarca laik eğitim anlayışına aykırı bulunarak eleştiriliyor. Benzer bir eleştiri, MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Ekim 2023 tarihli değişikliklerle okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında mescit açılmasının zorunlu olması konusunda da dile getiriliyor.

Okullar açılırken tablo açıkça gösteriyor ki, kız çocuklarının eğitim hakkı için toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı politikalara ihtiyaç var. Yoksulluğun ortadan kaldırılması, erken yaşta evliliklerin engellenmesi, dijital eşitsizliklerin giderilmesi, kız çocuklarının eğitime devamlılığının sağlanması, eğitim/mesleklerde cinsiyetçi kalıpların yıkılması ve kadınların karar mekanizmalarındaki temsiliyetinin artırılması acil konular olarak öne çıkıyor."

Kaynak:Haber Merkezi